

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS :
külső monostorutca 152 szám alatt.

Megjelen a lap hetenként négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.
Ara évenként 3 it. o. é. Hirdetési ár : négyhásas sorát elsőször 7 kr, másodsor 6 kr, harmadsor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatálnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL :
Középúter, STEIN J. könyvkereskedése.

Bécs, sept. 5-kén 1861.

Corollarium.

Közelebből egy cikket bocsátottam a közönség eleibe ezen homlok-irattal : „Vigyázzatok és imádkozzatok” stb. Megmutatám ebben a mennyiben tölem kitelt, hogy egy erdélyi gyűlés törvényszerű, és még veszélyes is lenne; de cikkemnek ergóját a szerkesztőség nem adta ki; minthogy azonban ezen veszélyes gyűlésről már is sokat beszélnek, s annak kihirdetése minden órán megtörténhetik, s én azon gyűlés által hazám szabadságát és függetlenségét, sőt azon kevés nyugalomát is, miben jelenleg van, veszélyezve látom, nem tehetem, hogy ez ellen, míg lehet, föl ne kiáltak, kérvén a t. cz. szerkesztőséget, hogy nyílt nevem alatt irt ezen cikkekés-kémet, mint előbbeni cik kem corollariumát közrebocsátani méltóztatnék.

A tervben levő erdélyi gyűlésre vonatkozólag két kérdést látok megoldandónak, először : mit akar a bécsi kormány az erdélyi gyűlés által elérni? másodsor : lehet-e erdélyi gyűlés az alkotmány sérelme és az egész haza szabadságának veszélyeztetése nélkül? mindkét kérdésre könnyű a felelet. A ki a bécsi kormány abszolút centralis törekvését tudja, s tudja, hogy e célra a sz. István koronája feldaraboltatott, s külön-külön mindenik darab a bécsi kormánytól közvetlen függésbe helyeztetett; s tudja azt, hogy Magyarország integritása alkotmányunk halál-sérelmével még akkor sem mondaték ki, midőn azt a birodalom megmentése halaszthatatlan szükség-gé tette; s tudja továbbá azt, hogy a különböző nemzetiségeknek egy más elleni felkorbácsolása, (melyek a 12. évi terrorismus alatt szépen összesimultak vala) még oct. 20-ka előtt megkezdett, s az a mai napig, pénz, ígérlet s más csábítások által a sátn minden mesterségével folytatattik, s még nagyobb erővel mint eddig : az tudni fogja azt is, hogy a bécsi kormány az erdélyi gyűlést arra akarja használni, hogy ezáltal a nép — mint Isten szava! által a Magyarországi uniót a népek szabadságának ezen nélkülözhetetlen föltételét felbonthassa, s így mind Erdélyt, mind Magyarországot a birodalmi tanács lábai alá terelje. Ezen czélnak tudása — mit nem tudni nem lehet — már magában elegendő arra, hogy az erdélyi gyűléstől, minden igaz hazafi, kiben a haza szerelme végkép ki nem halt — eliszonyodjék.

A második kérdésre ismét könnyű a felelet : A szabadság fának szintugy mint leányának legelső kötelessége a törvénynek betű szerinti megtartása, már pedig törvény, fölként királyi szent esküvel pecsételt törvény az, hogy Erdély viszont egye-sült Magyarországgal, s így közjogilag mint külön álló ország nem létezik. Így törvénytelen volt az erdélyi korlátnokság felállítása, törvénytelen ezen tartománynak Magyarországgal való egyesítése meg nem hívása, s törvénytelen minden lépés, mi a külön állás-felé tetetett; de mindezek nem fügtek tőlünk, azért ezen elkülönítésre tett intézmények századok mulva sem jutnak jogérvényre. Igen, de ha mi egy külön erdélyi gyűlésre akár személyesen, akár képviselőink által megjelenünk, már megtettük az első s eredményeiben a legveszélyesebb lépést Erdélynek Magyarországtól való elszakítására, az erre törő bécsi kormány nagy nyereségére; sophisticatedhatunk, protestálhatunk aztán a mig tetszik, de azt többé be nem bizonyítjuk, hogy mi a törvényt alkotmányos életünknek egyetlen egy palládiumát lábaink alól magunk ki nem rugtuk.

Vagy talán a politika, az exigenciák tudománya javasolja, hogy a kolozsvári vagy szebeni, vagy plane a gyulafejevári gyűlésre elmenjünk : mert a románok és szászok nálunk nélkül is elmennek? A legjobb politika, uraim, a törvény betű szerinti megtartása! Vannak körülmények — milyen vala a legközelebbi rémuralom — midőn az ember hazája institutioihoz nem támaszkodhatik; de a midőn a választás tőlünk függ, például : hogy menjünk-e az erdélyi gyűlésre vagy ne, akkor ha nem hazánk törvényeire támaszkodnánk az én felfogásom szerint a honarulás és a perdullio rettenetes bűnét követ-nők el! — Igen, de elmennek a románok és szá-

szok, s ezek nálunk nélkül kimondják mind az unio feltörését, mind pedig Erdélyt aláveti a bécsi kormány-nak.

Megeshetik uraim! megeshetik mondom, mert látom, hogy a román nép egy töredéke, ugy a szász-nak is, egyenesen oda törekszik; különben nem történhetnék, hogy most, midőn mindnyájunk közös szabadsága, s hazánk függetlensége felé mindnyájunknak kezet kéne fognunk, akkor a felsőbb és alsóbb comiték deputatoria deputatiót küldjenek Bécs-be, s a dolog alkotmányos utóni rendes menetelét újabb meg újabb követeléseknek idő előtti támasztása által hátráltassák. De menjenek ők, ha tetszik; tegyenek mindent, mit a bécsi kormány kíván: törvényesen sem össze nem gyűlhetnek, sem az ország dolgai felett jogérvényesen nem határozhatnak. De mi magyarok ne menjünk, nekünk menni nem szabad.

Mondhatná valaki, hogy a majoritás a mi részünkre bizonyos, s így kimondhatjuk mi is, mint — a Királyhágon túliak, — hogy nem vagyunk illetékes országgyűlés.

Megtörténhetnék ez is, de ne felejtjük el, hogy a reactio az erdélyi gyűlést végső menedéknek tekintti, s itt minden hatalmában álló erőt összeszed az alkotmány megtámadására, s nem lehetetlen, hogy még a nyers tömeget is igénybe veszi, s ne felejtjük azt se, hogy mi nem vagyunk a Királyhágon túli Magyarország, az az : egy szív egy lélek.

Legyen az, hogy anyagi erő nem fog a gyűlésen terrorizálni, s a majoritás mondja ki, hogy áll az unio, s mi nem vagyunk illetékes gyűlés, ekkor bizonyosabb a bizonyosnál, hogy a románok, s tán a szászok nevében is, protestatiók fognak beadatni, és hogy a bécsi kormány a protestatiók mellett fog nyilatkozni, s ekkor ismét ott leszünk a hol most vagyunk, sem silve, sem főve.

Ha tehát az erdélyi gyűlés törvénysértés, s ha attól azon kívül is a kívánt eredményt nem várhatjuk, az erdélyi gyűlésre nem mehetünk, sem oda képviselőt nem küldhetünk, mit is, mint előbbeni cikkemnek corollariumát, megírni szükségesnek tartottam.

Tóth László.

Ime adtuk tisztelt munkatársunk corollariumát; megtagadni ezt tőle, a cikk elején tett revelatio és felhívás után, a méltányosság, a becsületbeli kötelesség megsértésének tartottuk. De megenged érdemes barátunk nekünk is egy őszinte szót; mert ily nehéz időben, minőt a hazafiságunkat annyi súlyos próbára tevő gondviselés ismét ránk hozott, elhallgatni keblünknek a haza szent szerelme által keltett aggodalmát még akkor is vétkecs mulasztásnak tartanók, ha bizonyosok volnánk benne, hogy igénytelen nyíltságunkért, gyarló nézetünkért az időszerű közvélemény rosszslását, talán az elvárás megtagadását vonjuk magunkra.

Ha mindazokban, miket t. ügybarátunk egy erdélyi országgyűlés jogi lehetetlenségéről mondott, utolsó jotág nem osztoznánk, megtagadnók azon elveket, melyeknek szerény hirdetői voltunk és vagyunk, meg az ereinkben lüktető vért, meg az észtan örök törvényeit.

Amde mondja meg t. munkatársunk : hol az a szigorú törvényesség, melyet tíz hónap óta követni batalmunkban állott? Hol van hazánk integritása? Hol a vérünk és vagyonunk feletti rendelkezés? Hol törvényhatóságaink autonómiaja? Hol van alkotmányos igazságszolgáltatásunk? — Ibumus, quia poteramus, et quia non poteramus, non ibamus!

Tudjuk az ellenvetést, hogy különbség van a bár hiányosan engedett alkotmányos tér elfoglalása és a hatalmilag előnkbe szabott törvénytelen ut követése között. De fájdalom e tekintetben sem mondhatjuk el magunkról, hogy szeplőtelenül megóvtuk törvényességünket. Az udvari cancellaria egy törvény által eltörölt kormánysszerv; — és protestáltunk ugyan ellene, de érintkezünk vele, fogadtuk részint közvetlen, részint az általa kiegészített, újra szervezett gubernium utján közvetett rendelkezéseit. Sőt vannak törvényhatóságaink — nem Fogaras s a szász föld — melyeket a körülmények hatalma viszonyba sodrott oly tényleges hatóságokkal, melyeknek létezése az alkotmányos önkormányzat gúnyjára van.

Nem azt mondjuk, hogy hiba volt így, vagy lehetett volna másként cselekednünk. Hanem annyi áll : hogy törvényességbeli következetességünket szörnyen megviselték a kényszerítés szűlté előzetek.

Meggyőződésünk szerint tehát nem ezután lenne az első, sőt talán második vagy tizedik eltérésünk is a szigorú törvényesség útjáról, ha ezáltal a trón s az egymásra ingerelt érdekek közti kiegyenlítés nagy munkáját előmozdítjuk.

Ebből azonban koránt sem akarjuk azt következtetni, hogy tehát menjünk el egy akármilyen erdélyi országgyűlésre. Hanem, hogy az érintettük okoknál fogva, hagyjuk

a „menni vagy nem menni” feletti okoskodást akkora, ha a meghívás csakugyan bekövetkeznék; mindenek felet pedig ne vágjunk elébe a törvényhatóságok független akaratnyilvánításának, roppant felelősséget vállalva magunkra magunkra egy ily „életkérdés”-re gyakorolt erkölcsi nyomásért.

E pillanatban, a sok ellenmondó hír közepette, azt sem tudjuk, hogy elvileg el van-e döntve egy erdélyi országgyűlés egybehívása. S vajjon azon köztisztelt hazánkfiak, kiknek a kiegyenlítés nagy munkájának vezetése jutott a jelenre talán hátaltan, de egy későbbi kor előtt bizonyosan örök érdemű feladatul, nem érdemelnek-e meg tőlünk annyi bizodalmat, hogy, ha a viszonyok bonyodalma mélyebben és tisztábban látó államférfiai eszélyök alkotmányos nyomorékságunkból kigyógyításunkra egy heroicus műtetet biztosnak, vagy elkerülhetlennek tartanak, ne hagyjuk őket magunkra; vagy ha az erőhatalom által önmegtadára kényszerítve, „lehetlenekké” válnának, ismét velők legyünk s együtt tőrjük velők egy jobb jövő reményében a további megpróbáltatás nehéz napjait.

Három lap az erdélyi országgyűlésről.

A „Fortschritt” írja sept. 6-ról : „A mint hallszik, az erdélyi ügy tegnap eldöntetett; az országgyűlés azon modorban fog egybehívni, melyről közelebb értesítettik olvasóinkat. E szerint a román nemzetre egy harmada esnék az összes képviselőnek. Az első előterjesztvények, mint jelentették, a reichsrathba küldés és a nemzetiégi kérdés szabályozása fognak lenni; egy további a Magyarországi unió.”

A „P. Lloyd” bécsi levelezője ugyanazon napról : „Erdélyről a mai lapok különféle közleményeket tartalmaznak. E tárgyra vonatkozólag suttognak valamit politikai körökben, egészen sajátos dolgokat; mind a mellett még ma nem akarok szabadságot venni magamnak azok részletezésébe bocsátkozni. Figyelmet érdemel hírek szerint tény, hogy a b. Kemény és Schmerling ur közötti egyetértés, melyről a „Neueste Nachr.” szólott, nem jött létre s igen nagyon valószínű, hogy a b. Kemény javaslatai csekély, nem éppen lényeges módosításokkal fogadtak el ő felsége által. E szerint az erdélyi országgyűlés Kolozsvárra és nem Szebenbe fogna egybehívni. Báró Keménynek eddigelő az a sajátos balsorsa volt, hogy javaslatai közül egyetlen egygyel sem nyerte meg a miniszter ur tetszését; e helyett azonban teljes méltánylással talált az uralkodónál. Reméljük, hogy az ősz hazafit közvetlen hazájának ezen legfontosabb kérdésében sem hagyja el jó csillaga.”

A „Kronstädter Ztg.” : „A „Hirnök” azon véleményben van, hogy a szászok és románok nem haragognának meg, ha a magyarok és székelyek nem mennének el a tervezett erdélyi országgyűlésre. A „Hirnök” vastag tévedésben van, ha azt véli, hogy a szászoknak és románoknak örömeire szolgálja, egyedül lenniük az országgyűlésen, ha a testvér magyar s a testvér székely nincs ott? Azt hiszi tán a „Hirnök,” hogy ez az ország békéjére jó hatású lenne? Bizonyára nem! Ha egyszer országgyűlés lesz, ott kell lenni mindenkinek, a ki odatartozik; ha nem ez az eset, akkor menjen haza a többi is. Azonban a magyaroknál érvényre vergődött már azon nézet, hogy egy időellenes ellenzék az erdélyi országgyűlést illetőleg, károsan fogna hatni az unió kérdésére. És ezért követelik befolyásos magyar hangok. Hogy ezen új erdélyi országgyűlésre a küldés teljes számban történjék, s mondják, hogy az unionak egy újabb egyhangú kikiáltása, ez ügyet diadalra segitené, s az ellenei törekvéseket meghusitáná.”

Külföldi lapok a magyar ügyről.

A „Nord” a reichsrath utóbbi válaszfeliratáról többi közt ezeket mondja : Az osztrák reichsrath követkamarája, elfogadta a fölrírti feleletet a Magyarországot illető császári közleményre. Im a monarchiának egy része, mely elítéli annak másik részét s törvényeket akar elébe szabni. Ez értelme és alapja a bécsi fiatal constitutionalistáknak által ezen szörnyű alkotmányos tévtant : tehát nem szavaztak! Az osztrák kormány nem is mulasztja el az időt, hogy felhasználja Magyarországot ellen azon fegyvert, melyet a reichsrath adott kezébe : azonnal felfüggesztett néhány megyei bizottmányt. Viszonozásul a zágrábi országgyűlés becsúszással akar meghalni. A feje fölött függő pallos alatt egy tiltakozmányt akar megszavazni az önkényes kormányrendszer és azon törvénytelen ségek ellen, melyek által Magyarországot összeakarták tiporni.”

Torda városa képviselő bizottmánya üléseinek tárgyalásai igénytelenebbek s inkább helybeli érdekekkel foglalkozók, hogy sem azokról rendes hírlapi tudósítások tétethetnének. Vannak azonban fontosabb mozzanatok, melyek még ha egészen magánkörben történnek is, a nagy közönség figyelmét igénybe veszik : mert a szellemet tünitetik föl. Ilyen képviselő bizottmányi ülés tartatott sept. 1-sőjén. Két érdekes tárgy teszi fontossá : az adó-executio mikénti elhárítása és a pálinka-egyedérség további folytatása, vagy megszüntetése fölötti határozat.

Az adó-executiót illetőleg nem annyira vitakodás, mint

abból mennyi adatott a rab kezébe? mennyi az ő fakaré-
őszvegéhez, mennyi folyt be a megyei pénztárba?

S e számadást így folytatja a porkoláb naponta min-
den egyes kiadott rabra nézve, mely számadást az intéz-
kedő alispán fennebb II-dik szakmája 10-dik tétele alatt
említett hivatalosán fogva gyakran megvizsgálván, a napon-
ként begyűlt összevet a börtön-pénztárba az intézkedő al-
ispán, vagy e végetti megbízottja által is alájegyzendő el-
len-nyugta mellett a porkoláb beszolgáltatja.

30. Az ily módon a börtön-pénztárba befolyandó össze-
veg külön kezeltek, és pedig: a rabok után bejövő össze-
vegből egy pénzalap alakíttatván, kamatra kiadás által nö-
veltetik, hogy abból a beteg foglyok gyógytassanak.

Önként értetvén, hogy a mely foglyoknak vagyona
van, abból, ugy a gyógyítási mint élelmezési, és perfolya-
mi költségekre nézve a börtön-pénztárnak az alispáni II.
szakma 16-dik tétele alatt említett visszakövetelési igénye
foganásitandó.

31. Az alispáni utasítás II-dik szakmája 13. 14. §-sa-
hoz képest az élelmezendő rabok, az illető vagy börtön fel-
ügyelő alispán, vagy pedig a megye főnök, mint legfőbb
felügyelő által külön rendelvény mellett jeleltetnek ki, —
a börtön ör pedig minden reggel 6 órákor jegyzékben küldi
meg az élelmezőhöz azon napra kiszolgáltatandó élelmi rész-
letek számát.

32. Mely jegyzék ugyan aként a porkoláb naplójában
is felírva levén, minden holnapban az intézkedő alispán a
kiszolgáltatott részletek felől az élelmező által beadott jegy-
zéket, porkoláb e felett vezetett naplójával össze hasonlítva,
fog intézkedni a kifizetés iránt.

33. Hogy a rabok száma világosságban tartassék,
minden nap lét számot mutat be az intézkedő alispánnak az
által kiadandó minta szerint.

34. Ugy a börtön-leltár egyik példánya nála állván
a tapasztalt hiányokat, s romlásokat, fogyatkozásokat időn-
ként az intézkedő alispánnak bejelenti.

35. A megbetegedett hajdukat, s rabokat naponta be-
jelenti, ugy az elsőként rabokat is az intézkedő alispánnak.

36. A két éven felüli időre ítélt raboknak az országos
fegyintézetekbe elszállítása iránt, ha e tekintetben a végső
ítéletükben kellő határozat létszen, a megye tisztiségét in-
tézkedésre felhívja az alispán.

37. A balára ítélt rab körüljárás s intézkedésre az
alispán uraktól kap utasítást a porkoláb.

Ugy mindazon dolgokban s eljárásokban is, melyek
iránt fenn eladatokban elégséges rendelkezés elő nem
szabott volna.

38. Ha betegség vagy más okból akadályozva van a
porkoláb kötelessége teljesítésében, azt az intézkedő alis-
pánnak jelenteni köteles.

Hajdu tizedes kötelessége.

1. A porkolábnak segítségére rendeltetvén, annak aka-
dályozása esetében kötelességeit teljesíti, az alispán, ugy a
porkoláb által reá bizottakban hiven jár el; köz munkák-
hoz szükséges eszközök, ugy más minden szerek, s porté-
kák felett felügyel a porkolábbal egyetemben.

2. A szolgálat s őrzés osztásában a legénység közt
rendet tart.

3. Józan viseletével a többi legényeknek is példát ad,
s a tapasztalt rendtelenségeket, s kihágásait a legényeknek
a porkoláb elibe terjeszti.

4. A fogdához kísért rabokat bejelenti a porkolábnak.

5. A fogdák megvizsgálásánál mindig jelen legyen a
dologra kibocsátandó foglyokat kimenetekkel és haza jö-
vetelekkel ő vizsgálja meg, ugy a foglyokhoz jövő rokonok,
ismerősök, s ételhozók is általa bocsátathatnak be a fogdába.

6. A fogdákbani rendre, tisztaságra, ivó vízre külö-
nös gondja legyen.

7. A porkoláb bire nélkül az ör szobából, s udvarról
a városba ki nem mehet.

Hajduk kötelessége.

1. Józanok, istenfélők, tiszták, szorgalmasok, s egy
más között békeszeretők legyenek, s mindenre figyelmesek.

2. Az ör-állást és reájok bizottakat hiven, pontosan
teljesítsék, a rabokkal ne társalkodjanak.

3. Az örállásra kirendelve, magok helyett mást nem
bizhatnak meg, s ki az ör helyről eltávozik az alispán által
keményen büntetetik, sőt elbocsátásra is jelentetik ha-
sonló képp.

4. Mely hajdura rá bizonyul, hogy a rabnak izenetet,
vagy levelet visz, vagy örállása alatt gondatlansága közben
a rab elsőként, vagy a munka alatt az ő kísérete alól; a
hiba mi voltához képest törvényszéki büntetés alá esik.

5. Raboktól s azok rokonaitól ajándékokt elvenniük
nem szabad.

6. A benn lakók a porkoláb engedelmé nélkül a me-
gye udvaráról el nem távozhatnak, s akkor is télen 8, nyá-
ron 9 órákor este benn kell már lenniük; a künn lakók is
szolgálatjuk idejében benn lenni kötelesek. Tűz-vész támad-
ván, azonnal mind a megye udvarában megjelenendők.

7. Minden panaszaikat a porkolábnak, s ez ellenieket
az intézkedő alispánnak jelentendik, sőt szükség esetére a
megye főnök urnak is. N. Enyeden július 22-kén 1861.

Mely közlésem után megjegyzem, hogy az alispán ré-
szére jelelt II-dik szakma 2-dik és 4-dik pontjában emli-
tett rabok-főkönyvét, ugy ott az 5-dik pontban említett ra-
bok-itéleti-könyvet illetőleg nyomtatott példányokat a tör-
vényhatóságokhoz már küldöttem, a minőket ns. Alsó-Fehér
megye részére nyomtattunk.

Török Antal,
alispán.

Horvát országgyűlés.

A szept. 3-kai ülésben a kir. előterjesztésekre vonat-
kozó válaszfeliratnak s a magyar országgyűlést ezen felirat
tartalmáról és elküldéséről értesítő átiratnak felolvasása után
Sándor körülbelől így szólott: A magyar országgyű-
lésnek e napokban történt feloszlása szomorú és sajnálatra
méltó esemény, és a magyar-horvát történetben páratlan is,
mert a koronázás előtt történt, melyért éppen összehivatott.

E feloszlás által az előbbi burokrácia és centralizáló ab-
solutizmus helyzetének ismét kilátása. Természetes, hogy
e feloszlás Horvátországban is élénk benyomást tett. Hol
volt az ok e feloszlásra? Sehol, mert a magyar ország-
gyűlés sem a király, sem saját alkotmányos jogait nem sér-
tette, a tény tehát világosan törvénytelen. A magyar ország-
gyűlés azért oszlatott fel, mert ősi alkotmányától, melyet
mi is védelmeztünk, s az V. Ferdinánd ő felsége által szen-
tesített 1848-diki törvényekről megvalni nem akart. Ha e
törvények a horvátokat nem kötelezik is, mivel azok jogai-
val ellentétben állnak, de kötelezik a magyar királyt és ma-
gyar nemzetet. Azon elmélet, hogy az utódot nem kötelezi
elődjének szava, anarchiára vezet. Kétoldalú szerződések
csak kölcsönös érdekekből utján szüntethetnek meg. A ma-
gyar országgyűlés feloszlása közvetlen és közvetve érde-
kel bennünket is, mert ezáltal először a közös koronázás,
másodszor az lett lehetetlenné, hogy Magyarországhoz jövő
viszonyunk megállapítása végett a magyar országgyűléssel
értekezessünk. Őt tehát a solidaritás szempontját indítvá-
nyozza: az országgyűlés jegyzőkönyveleg fejezze ki a ma-
gyar országgyűlés feloszlása fölötti fájdalomát, és kérje
meg ő felségét, hogy azt legalább 3 hó alatt hívja össze.

Kuslan báró: Sándor indítványát pártolja, s erre el-
határoztatik, hogy a felirati vita után tüstént tanácskozás
alá véteessék.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az „Ostd. P.“ felelősségére küli a „P. H.“, hogy
ő emmentája a primás egyezkedési javaslatokat vitt vagy
fogva vinni Bécsbe a Deák-párt részéről, melyek szerint
az octoberi diploma az 1847-dik év szempontjából lenne
revideálendő.

— Krassómegeye e hó 5-én tartott bizottmányi ülésé-
ben a román nyelvet állította meg a megye hivatalos nyelvéül.

— A derék „Volkstimme“, melyet a centralista lapok
magyar subventióval is rágalmaztak, egyik közelebbi szá-
mában bonczkés alá vevén Schmerling ur és hiveinek
politikáját, többi között így szól: „Ha egy nép szabadságát
elfojtják, mint elfojtották Magyarországot, akkor a miniszte-
riális zsoldos írók az erőszakot élveik és szerintük minden
más nézett: emissarius, republicanus és idegen pénzért mun-
kálódó. Akármelyik osztrák nemzettörzs szabadsága volna
veszélyeztetve, legyen az magyar, lengyel, cseh vagy olasz,
mi abban saját szabadságunkat látjuk veszélyeztetve és azt
utolsó tollvonásunkig védeni fogjuk.

— Az 1100 vedres nagy hordó, melyet Rizéri Já-
nos segesvári derék szász hazánkfia az erdélyi gazdasági-
egyesületnek ajándékozott, néhány nap óta már városunk-
ban van a néhai gr. Kemény Sámuellele ház udvarán,
hol nagylelkű készítője és ajándékozója 10 kr belépti díjért
mutogatja a bámuló közönségnek. Megérkezésekor a gazda-
sági-egyesületnek a városbátóság részéről szaporodott dí-
szes küldöttsége fogadta; bevonulása valóságos diadalmenet
volt s tiszteletére vasárnap, a Diána-fürdő termeiben több
ügybarát fényes lakomát rendezett, melyet jökevé s a ha-
zaifiság és testvériség érzelmeinek tartaléktalan ömlengései
tekintetében a legjobban sikerültnek mondanak. A hordó
egész dongázata magyar háromszinre van festve. Csapos fe-
nekén a magyar- és erdélyországi összefort cimerek alatt
kiülő metszésben ez áll:

„Isten áldd meg a hazát
Bősséggel jó kedvvel.
1861
Rizéri János
Segesvártól.“

— A bécsi pénzügyminiszterium interpelláltván egyik
közelebbi rendeletének a szerb-vadászokra és temesi-bán-
ságra is vonatkozó czimratáért, azt felelte, hogy e régi el-
nevezés a megszokottság következtébeni tévedés szüleménye.
Különben Temesvárt ma is létez pénzügyigazgatóság, mely
a volt tartományi illetékességet gyakorolja.

— A „Fortschritt“ meghazudtolja a Rechberg gróf
viszszalépési szándékáról keringő híreket s azt állítja, hogy
Schmerling ur ismeretes beszédét az összes miniszte-
riummal előleges értekezés után mondotta el.

— Smolka nemcsak Magyarországból, hanem Felső-
Ausztria-Stájer- és Csehországból is számos haláliratot kap
a felirati viták alkalmával mondott beszédeért. S igen sok
cseh külség nevezte már ki tiszteletbeli polgárává.

— A „M. O.“ több esetet sorol elő, mely szerint a
cs. kir. katonai bátóság súlyos bünterhelve foglyokat erő-
szakkal kiveszen a polgári bátóság kezei közül azon ürügy
alatt, hogy azok katonai egyének; sokszor a nélkül is. Így
Böszörményben a mult július hóban egy 4000 birka tolvaj-
lásával vádolt s 64 birka ellopását be is vallott juhászt,
a kerületi csendbiztos kezeiből erőszakkal kiragadott a kato-
náság, azt adván okul, hogy a juhász szabadságos katoná.
Ugyanott folyó hó 1-én egy szakasz draganyos kivont kard-
dal s kitartott pisztolyal rohanta meg a kerület házát s
vett ki a börtönből egy bévallott rablásaiért törvényszéki-
három évre ítélt fegyenczet; ezt is hogy szabadságos ka-
tona, mit azonban ő a törvényszéknek soha fel nem emli-
tett. Abonyban egy lopás gyanuáért elfogott zsidót a Kas-
sán székelő cs. kir. tábornok szabadlára helyeztet s zsan-
dár-fedezet alatt kísértetett haza, mivel a zsidó azt mon-
dotta, hogy a megye őt császári érzelmei miatt tiltózi.
Ugyancsak Kassán két egyént, kik az urbéri törvényszék
ítéletének ellenszegültek s a helységet engedetlenségre lázi-
tották, szabadított ki a megye börtönéből egy százados, két
század katonasággal vétetvén körül a megyeházát, a hely-
beli katonai parancsnok rendelkezés következtében. Valóban
tulyomó erkölcsi erővel kell binni egy oly népnek, hol a
fejlődésére, a személy- és vagyonbátorlót elleni merényle-
tekre intézett ilyenmü ösztönözések dacára sincs még a köz-
csend és rend teljesen felbomolva!

— A „Hölgyfutár“ méltó keserűséggel jegyzi meg,
hogy Asboth Lajosnak, kinek minapi Josephstadba szál-
lítása alkalmával megyék, városok és egyesek oly nagy
zajt ütöttek, 1848-9-i emlékirataira mindössze 66 előfö-
tője van.

— A „Gazeta Transilvaniei“ című Brassóban
megjelenő román lap örömmel tudatja, hogy az osztrák sajtó-
rendőrség által az „osztrák birodalom“ területéről eddig
eltitva volt „Romanul“ című oláhországi román napi lap-
nak a császári postán való járathatása megengedtetett.

POLITIKAI HIREK.

— Keleten komoly színt öltenek az események — írja a
„M. O.“ szemleírója. — A montenegróiak támadolag léptek fel
Omer pasa ellen, s az első összeütközés nem kedvezett a török
fegyvereknek. Fog-e a harc nagyobb arányokat venni, az ter-
mészetesen a Mostárból Ragusába vonult európai bizottság
közbeszólásától is függ. Eddig ugy tapasztaltuk, hogy hagy-
ták a törököket imitt-amott megpaskolni, aztán a diplomácia
közbelépett s azt mondá: érvék be ezzel a mozlimék. Most
azonban — ha a hírek hinni lehet — nem fognak az első
véres főnél megállapodni, legalább ugy mondják, Ausztria
el van határozva a portát támogatni nemcsak a montene-
gróiak, de a bosnyákok, hercegovinaiak, szerbek és a
többi ellen. Hogy ezt maga Omer pasa is valami erősen
hinné, alig lehet képzeln. A szerdár, még 1853-ból igen
jól tudja, mit várhat az osztrákoktól. Omer pasa ekkor csak
két mérföldnyire állott Cetinjetől, midőn az osztrák biztos
Leiningen gróf magát közbevetette s a pasa, seregeivel visz-
szafordult, később megbánva e tettét, midőn megtudta, hogy
éjnek idején egy osztrák gőzös őt ágyút szállított ki a par-
ra, melyek montenegrói színekkel, fehér és feketére valá-
nak festve, s midőn a montenegróiaknak öltözött cseh titze-
rek s az ágyuk caliberéről észrevette, hogy osztrákok: „vi-
gázzon Ausztria — ugymond — egykor ez ágyuk ellene
fordulhatnak.“ Leiningen gróf nyílt közbenjárása s az osz-
trákok titkos együttműködése, sok bajt okozott ekkor Buol
grófnak, a porta bécsi képviselője élénken kérdőre vonta:
„Mit akar ön? válaszolt a török követnek Buol gróf, mi
Kiutáhiáért állunk boszt!“ Ez vala akkor Kossuth és a
többi magyar menekült asyuma. Am ma azt vetik ellene,
hogy a bécsi kormányt most az érdekek s nem a boszu
politikája vezérli. Mi idehaza nem igen tapasztaljuk, sőt
Schmerling ur reichsrathi nyilatkozata, hogy april 14-kével
eljárzott volna alkotmányunkat — éppen azt bizonyítja,
hogy Bécsben most is a megtorlás politikáját követik.

— Az új francia röpirattal, melynek címe: „A csá-
szár, Róma és Olaszország királya“ az angol sajtó élénken
foglalkozik. A „Post“, mely a francia dolgokról jól szokott
értesülni, minden himezés hámozás nélkül azt állítja, hogy
annak szerzője III. Napoleon császár. A „Globe“ e röpirat-
ban nemcsak a pápa világi hatalma felett kimondott halálós
ítéletet lát, hanem előhírt is a Francia- és Olaszország
között köendő szövetségnek, melynek távolabbi nagy céljai
vannak. Azonban a septem. 6-iki „Moniteur“ desavouálja a
röpiratot és a francia lapok folyvást tagadják, hogy az hi-
vatalos eredetű volna. A „National Ztg.“ párisi levelezője
azt állítja, hogy annak szerzője olasz, s az egész merőben
olasz szempontból íratott. Turinban nagy hatást tett. Az
„Independance“ tudósítása szerint e röpirat Vimercati, a
parisi olasz követségnél levő katonai attaché műve, ki azt
két francia hírlapíróval, De la Varenne és Dupont
Leonce urral együtt szerkeszté. Mind a mellett azt beszé-
lik, hogy a könyvben több oly nézet van körülírva, melyet
Napoleon császár jelentet volna ki Arese grófnak.

— „A császár, Róma és Olaszország ki-
rálya“ című röpiratról, melyet már említettük, a „Times“
levelezője így szól: „A röpirat kimutatja, mikép Rómát je-
lenleg nem lehet egyének tekinteni, mintjább Coblentznek, a
hol Olaszország királya, a francia császár, a civilisatio,
a haza és a szabadság ellen folynak az összeesküvések.
Ily összeesküvést a francia zászlók árnyékában tovább tűrni
nem lehet. Franciaország vissza fogja vonni csapatait és a
noninterventio elve fentartatik. Nincs egyetlen erkölcsi vagy
anyagi biztosítéka a pápai felsőségnek, melyet az olasz kör-
mány meg ne ajánlott volna a pápának. Ha a római szék
folytonosan makacsul vonakodik, akkor a római népre fog-
nak hivatkozni. A népszavazat a francia tervék jelenléte-
ben történik meg. Ha a nép Victor Emannel hívja meg
uralkodónak, másnap a francia csapatok odahagyják Ró-
mát, átadva azt az olasz király hadainak s Olaszország királya
kihirdeti a catholikus hatalmakkal kötött szerződést a pápa
védelmezését illetőleg. Akkor aztán tehet a pápa, a mit tes-
zik.“ — Ezen röpirat megjelenését feszülten várták, mivel
azt hívék, hogy Laguerreniere hírneves udvari író a szer-
zője. De ez nem látszik valószínűnek, sőt a „Moniteur“
sept. 6-diki számában azt desavouálja is.

— Nizzában a franciaellenes mozgalmak vannak na-
pirenden.

— A „Pays“ szerint a szász király és a bajor király
Augsburgban találkozni fognak.

— Kossuth Genuába költözik családostól.

— A walesi herceg a continensre utazik, hogy
a Rajna melletti katonai gyakorlatokat szemlélje.

— Solarioli tbnok Stockholmból Kopenhágába uta-
zik, hogy az Annunziata-rend nyakékát a dán királynak
átnyujtsa.

— A „Czas“ tudósítása szerint Wilnában az utóbbi
zavarok alkalmával megsebesültek száma mintegy 100-ra
megy; nyolezan rögtön halva a hely színen maradtak.

— Monte St. Angeloból (Apuliában) egy hajó száz
menekülttel Triesztbe érkezett.

— Az „Italia“ jelentette volt egy nápolyi lap után,
hogy aug. 28-dikán a nápolyi vizeken három francia hadi
páncélos-fregát mutatkozott. A „Patrie“ ezen közleményt
alaptalannak nyilvánítja.

— Cervinánál sept. 2-dikán jelentékenyebb harez
jelenet adta elő magát. Egy tekintélyes rablócsoprt szét-
ugrasztott. Sokan megöltek s megsebesültek. Folyó hó
4-dikén St. Elpidional, Ascoli tartományban a reactionariusok
részéről partraszállás eszközöltetett. Katonáság s nemzettör-
ség sietett oda üldözöskö.

— II. Ferdinánd néhai nápolyi király egykori minisz-
terelnöke, Troja Ferdinánd, Rómában meghalt; a 80 évet
már meghaladta volt.

